

УДК 327 (8) «20/21»

DOI: <https://doi.org/10.33782/2708-4116.2025.3.363>

Тетяна Богданова*

КОНЦЕПЦІЯ «АКТИВНОГО НЕПРИЄДНАННЯ» У ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

Анотація: У статті досліджено еволюцію та зміст концепції «активного неприєднання» як новітнього підходу до формування зовнішньої політики країн Латинської Америки та Карибського басейну. Автор аналізує, як цей підхід став відповіддю країн Латинської Америки на виклики сучасної епохи – зростання конкуренції між США та КНР, кризи глобального управління, пандемії COVID-19 та війни в Україні. Концепція «активного неприєднання», запропонована латиноамериканськими вченими і дипломатами К. Фортіном, Х. Ейне та К. Орінані, виступає як спроба сформулювати незалежний курс у глобальних справах, що ґрунтується на національних інтересах, регіональній кооперації та багатосторонності. Політика активного неприєднання з боку Латинської Америки означає не просто зайняття позицій на рівній відстані від Вашингтону та Пекіну, а також необхідність створити простір для активного неприєднання, щоб не бути розчавленими конфронтаціями між наддержавами.

Висвітлено позиції окремих країн Латинської Америки щодо російсько-української війни, що варіюються від повної підтримки України до відвертого проросійського курсу. Зроблено висновок про певну еволюцію та розвиток концепції «активного неприєднання» протягом 2024–2025 років, яка пропонується її авторами як основа для подолання сучасної глобальної турбулентності, балансування між регіоналізмом та глобальною взаємодією та перепозиціонування Глобального Півдня як незалежного актора у міжнародній системі 21 ст.

Ключові слова: активне неприєднання, ЛАКБ, Глобальний Південь, нейтралітет, російська-українська війна

Постановка проблеми. Регіон ЛАКБ залишається серед топ-пріоритетів зовнішньої політики України. 2024 рік був визначений Президентом України як рік активізації контактів із державами ЛАКБ, тож про роботу на цьому напрямі говорили як на рівні ОП, так і на рівні КМУ та ВРУ¹. Визнаючи важливу роль комунікації із країнами регіону, у травні 2024 року МЗС розробило та представило першу Комунікаційну стратегію «Україна – країни Латинської Америки та Карибського басейну» на 2024–2026 роки². Відзначимо, що попри високу зацікавленість у нарощуванні підтримки з боку держав Латинської Америки,

* Богданова Тетяна Євгенівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського національного університету імені Петра Могили (Миколаїв, Україна); ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9879-9073>; e-mail: t.bohdanova@ukr.net

¹ Українська призма: Зовнішня політика 2024. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка». Київ, 2025. С. 210. URL: https://prismua.org/wp-content/uploads/2025/04/UPFP_24-UKR_WEB-1.pdf

² Комунікаційна стратегія «Україна – країни Латинської Америки та Карибського басейну» на 2024–2026 роки // МЗС України. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/ukraina-derzhavi-latinskoj-ameriki-ta-karibskogo-baseynu.pdf>

все ж Президент України, захищаючи національні інтереси держави, виступив із різкою критикою на адресу президента Бразилії, звинувативши його у намаганні наростити власний глобальний вплив за рахунок України через т.зв. «китайсько-бразильську мирну ініціативу» (виступ на 79-ій сесії ГА ООН)³.

Отже, визначення теоретичного підґрунтя зовнішньої політики держав регіону Латинської Америки та Карибського басейну є важливою для українського наукового дискурсу.

Мета статті полягає у висвітленні основних положень концепції «активного неприєднання» та її ролі у формуванні зовнішньої політики країн Латинської Америки.

Ступінь наукової розробки проблеми. Теоретичний доробок науковців з «незахідного» світу привертає недостатню увагу українських дослідників. Можна згадати лише окремі публікації, наприклад, Ірини Тихоненко⁴ про дослідження регіональної безпеки «незахідними» теоріями міжнародних відносин, Анни Максименко⁵ про центр-периферійні взаємодії та теорії залежності, у т.ч. її розуміння Раулем Пребішем. Відзначимо ще характеристику концепції «активного неприєднання» М. Марциновського⁶ з Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва».

Виклад основного матеріалу. Під час «лівого повороту» у регіоні ЛАКБ на початку 21 ст. ліві та лівоцентристські уряди поставили за мету дистанціювання від США та зближення з країнами Глобального Півдня. Як приклад, можна згадати Бразилію за перших каденцій Л.І. Лули да Сілва та Ділми Руссефф (2003–2016 рр.) та інші держави регіону.

На думку автора, значну цікавість представляє концепція «активного неприєднання», запропонована латиноамериканськими науковцями та дипломатами Карлосом Фортіном, Хорхе Ейне та Карлосом Омінамі на початку 2020-х років. У статті «Активне неприєднання: шлях для Латинської Америки», опублікованої у відомого наукового журналі «Nueva Sociedad» у вересні 2020 р., вони підкреслюють, що через понад півстоліття після створення Руху неприєднання світ кардинально змінився. Отже, концептуальне оновлення ідеї «неприєднання» може бути корисним для Латинської Америки в цю нову епоху, що характеризується суперечкою між Сполученими Штатами та Китаєм⁷.

На думку науковців, константою нерозвиненості Латинської Америки є недосконала міжнародна інтеграція, підпорядкована домінуючій гегемоністській силі. Між 2003 і 2013 роками Латинська Америка пережила золоте десятиліття, яке підтримувалося високою ціною на експортовану сировину. Саме це дозволило регіону успішно пережити глобальну рецесію 2008–2009 років. Однак зміни міжнародної ситуації та незначного зниження

³ Українська призма: Зовнішня політика 2024. Аналітичне дослідження... С. 212.

⁴ Тихоненко І.В. Дослідження регіональної безпеки «незахідними» теоріями міжнародних відносин // Політичне життя. 2017. № 3. С. 121–125.

⁵ Максименко А.О. Теоретичні підходи до дослідження центр-периферійних взаємодій: міждисциплінарний дискурс // Міжнародні та політичні дослідження. 2020. Вип. 33. С. 68–88.

⁶ Марциновський М. Новий рух неприєднання: чому Україна не має успіху в боротьбі за підтримку Глобального Півдня? // Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. 2023. 18 квітня. URL: <https://dif.org.ua/article/noviy-rukh-nepriednannya-chomu-ukraina-ne-mae-uspikhu-v-borotbi-za-pidtrimku-nezakhidnikh-krain>

⁷ Fortín C., Heine J., Ominami C. El no alineamiento activo: un camino para América Latina // Nueva Sociedad. 2020. Septiembre. URL: <https://nuso.org/articulo/el-no-alineamiento-activo-una-camino-para-america-latina>

темтів зростання Китаю було достатньо, щоб повернути цей бум назад. Саме в цьому контексті («втрачене півдесятиліття» 2015–2020 рр., з річним темпом зростання менше 2%) регіон сильно постраждав від пандемії COVID-19. Зараз міжнародне середовище, в якому домінує боротьба між США та Китаєм, має на меті ще більше обмежити можливості регіону, особливо враховуючи вимогу Вашингтону, щоб Латинська Америка розірвала свої зв'язки з Китаєм та об'єдналася зі Сполученими Штатами.

Аналізуючи політику першої адміністрації Дональда Трампа (2017–2021 рр.) щодо регіону ЛАКБ, латиноамериканські науковці наголошують на відродженні доктрини Монро, яка «вважалася анахронізмом» 19 ст. У 2020 р., в умовах глобалізації, уявлення про те, що країни Латинської Америки повинні співпрацювати лише з тими країнами, на які вони мають дозвіл Білого дому, є суперечливим. Великі зміни, що відбулися в регіоні в новому столітті, були спрямовані саме на диверсифікацію його зовнішніх відносин.

К. Фортін, Х. Ейне та К. Омінами акцентують увагу на «парадоксі присутності Китаю» у регіоні ЛАКБ⁸, який, на їх думку, полягає в тому, що, з одного боку, фактично для Аргентини, Бразилії, Чилі, Перу та Уругваю Китай зараз є головним торговельним партнером, витісняючи Сполучені Штати, Європу та Японію, зменшуючи, таким чином, традиційну залежність від США та Європи та збільшуючи можливості й альтернативи для Латинської Америки. Це не можна не вітати. З іншого боку, наголошують дослідники, форма міжнародної інтеграції, що виникає у результаті зв'язків з Китаєм, суттєво не відрізняється від класичних відносин центр-периферія, перетворюючись на торгівлю, засновану на експорті сировини з регіону та імпорту китайських промислових товарів. Отже, так само, як регіон повинен відкинути відродження доктрини Монро та підпорядкування зовнішньої політики схваленню Державного департаменту, відносини з Китаєм повинні бути предметом політики, яка ставить саме національні вподобання на перше місце. В іншому випадку класичні відносини домінування центру та периферії продовжуватимуть відтворюватися.

Наступна теза науковців полягає в тому, що у новому тисячолітті концепція Глобального Півдня замінює концепцію Третього світу⁹, яка домінувала в дискурсі країн, що розвиваються, з 1955 р. З'являються нові інституційні платформи, що приєднуються до традиційних (Рух неприєднання та Група 77 в Організації Об'єднаних Націй). Найважливішою з них, на думку авторів, є група БРІКС.

Поки Китай, Індія й інші азійські країни відкрилися для глобалізації, Сполучені Штати та Велика Британія закрилися, засуджуючи її як винуватця всіх своїх бід. Коли найбільший економічний динамізм спостерігається в Азії, старе поняття центру-периферії набуває іншого значення. Відбувається перебудова ієрархій у міжнародному економічному порядку, до якого Латинська Америка ще не адаптувалася.

Латиноамериканські дослідники підкреслюють, що політика активного неприєднання з боку Латинської Америки означає не просто зайняття позиції на рівній відстані від Вашингтону та Пекіну. Це також означає визнання того, що існує величезний і чужий світ за межами традиційних дипломатичних орієнтирів, що Азія є головним центром зростання у світі сьогодні, і що існують величезні регіони світу, які залишилися

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem.

поза увагою, напр., Африка, частина Азії. «Незважаючи на існуючі розбіжності, ми також поділяємо з Європою необхідність створити простір для активного неприєднання, щоб не бути розчавленими конфронтаціями між наддержавами», – підсумовують К. Фортін, Х. Ейне та К. Омінамі¹⁰.

На відміну від неприєднання минулих років, яке, поряд зі своїм проактивним порядком денним щодо деколонізації, також мало оборонний елемент, спрямований на те, щоб уникнути конфліктів наддержав, це неприєднання буде проактивним і справді неприєднаним. Воно шукатиме можливості для розширення, а не обмеження зв'язків наших країн з цим величезним незахідним світом, що виникає на наших очах, який формуватиме нове століття.

К. Фортін, Х. Ейне та К. Омінамі анонсують, що у цьому «пост-уніполярному» порядку, в якому Сполучені Штати виходять з багатьох міжнародних організацій, така політика передбачатиме наступне¹¹:

1) Зміцнення регіональних організацій, що дозволить мати спільний голос перед обличчям спільних викликів.

2) Відданість багатосторонності: глобальні виклики, з якими стикається світ сьогодні, також вимагають глобальних відповідей. Це вимагає координації та спільних дій між країнами, що входять до складу міжнародної спільноти, включаючи такі організації, як Світова організація торгівлі (СОТ) та Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), які мають вирішальне значення у цей кризовий час.

3) План дій проти зміни клімату: Збільшення в останні роки вирубки лісів в Амазонії, справжніх легень світу, та пожежі в водно-болотних угіддях Пантанала ілюструють, наскільки регіон відмовився від своїх обов'язків у цій галузі, яка є ключовою для виживання людства.

4) Регіональний центр контролю та профілактики захворювань (CDC): Все вказує на те, що пандемії, подібні до COVID-19, траплятимуться частіше. Враховуючи руйнівний вплив, який вона мала на Латинську Америку, можна лише уявити, як це було б, якби ці епідемії повторювалися. Їх запобігання та координація реагування на них мають бути пріоритетними.

5) Переосмислення застарілих уявлень про національну безпеку, які ніяк не захищають наші країни від глобальних загроз нашого часу. Вони мало пов'язані з танками з сусідніх країн, що перетинають кордони, і більше пов'язані з епідеміями, посухами та глобальним потеплінням, на які немає ні бюджету, ні підготовки, ні програмування.

6) Постійні зусилля щодо забезпечення гендерної рівності та збалансованих трудових відносин.

7) Справжня неприєднання, яке не схиляється перед жодною з великих держав, а натомість приймає свої рішення виключно на основі об'єктивних національних інтересів країн Латинської Америки.

У нещодавньому інтерв'ю в квітні 2025 р. один з авторів концепції «активного неприєднання» Хорхе Ейне зазначив, що інтерес до неї різко зріс після вторгнення Росії в Україну, у лютому 2022 р. Саме тоді багато країн Глобального Півдня, зокрема Індія та

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Ibidem.

Південна Африка, а також багато інших, зайняли іншу позицію, ніж західні держави, щодо війни в Україні, особливо щодо односторонніх санкцій, застосованих до Росії. З 2022 по 2024 рік не лише війна в Україні, але й розширення групи БРІКС на їхньому саміті в Йоганнесбурзі в серпні 2023 р., а пізніше й війна в Газі, призвели до зростання участі країн Глобального Півдня у світових справах. Південна Африка взяла на себе ініціативу у поданні позову проти Ізраїлю до Міжнародного суду ООН (МС), звинувативши його в порушенні Конвенції проти геноциду. Бразилія, у свою чергу, як голова Ради Безпеки ООН, внесла резолюцію, що закликає до припинення вогню в Газі. Голоси Генеральної Асамблеї ООН, що закликали до припинення вогню в Газі, отримали понад 140 голосів, переважно з країн Глобального Півдня, проти приблизно 50 голосів проти, переважно з країн Глобальної Півночі¹².

Хорхе Ейне був міністром кабінету міністрів Чилі та послом Чилі в Китаї, Індії та Південній Африці, наразі є тимчасовим директором Центру Парді з вивчення довгострокового майбутнього та професором-дослідником у Школі глобалістики імені Фредеріка С. Парді Бостонського університету. Він спеціалізується на міжнародній політиці Глобального Півдня та дипломатичних дослідженнях. Лауреат премії Аділя Наджама 2023 р. за сприяння суспільному розумінню глобальних справ, він обіймав посади віце-президента Міжнародної асоціації політичних наук (IPSA), глобального наукового співробітника Вільсон Центру та ін. Він також обіймав посади старшого дослідника та запрошеного наукового співробітника в таких установах, як Китайський центр глобалізації та ЕКЛІАК.

Хорхе Ейне підкреслює, що в багатьох відношеннях *активне неприєднання* є природною зовнішньою політикою Глобального Півдня, що спонукало авторів написати супровідний том до першої книги на цю тему¹³. Ця монографія опублікована у квітні 2025 р. видавництвом Polity Press під назвою «Неприєднаний світ: удар в епоху конкуренції великих держав»¹⁴. Ця книга поширює аргументацію від Латинської Америки до Глобального Півдня, включаючи приклади та тематичні дослідження з Африки та Азії. Х. Ейне наголошує, що *активне неприєднання* – це не рух, а доктрина, певний підхід до зовнішньої політики, який забезпечує керівництво діями та компас для навігації в бурхливих водах світу, що охоплений смутком. Реакція більшої частини Африки, Азії та Латинської Америки на війну в Україні, яка так сильно відрізняється від реакції Заходу; розширення та постійно зростаюча популярність групи БРІКС; а також рішуче засудження війни в Газі країнами, що розвиваються, та повна підтримка Ізраїлю в ній Заходом вивели Глобальний Південь на перший план міжнародної політики нашого часу¹⁵. Оскільки друга адміністрація Трампа (2025–2029) сіє ще більший хаос в існуючому світовому порядку, а конкуренція між США та Китаєм не показує ознак зменшення, *активне неприєднання* стає

¹² Interview – Jorge Heine // E-International Relations. 2025. April. URL: https://www.e-ir.info/2025/04/14/interview-jorge-heine/#google_vignette

¹³ Fortin C., Heine J., Ominami C. El no alineamiento activo y América Latina: una doctrina para el nuevo siglo, Santiago de Chile, Editorial Catalonia, 2021. 383 pp.

¹⁴ Interview – Jorge Heine...

¹⁵ Heine J. Not Picking Sides and the “New Neutrals”: Active Nonalignment, Great Power Competition, and the Global South // Journal of World Affairs: Voice of the Global South. 2025. №1 (1). P. 7-14. DOI: <https://doi.org/10.1177/29769442251324710>

ще більш актуальним – не лише для Латинської Америки, а й для всього Глобального Півдня¹⁶.

Якою є роль концепції «активного неприєднання» у формуванні зовнішньої політики країн Латинської Америки?

На думку Катерини Вакарчук, історичні, культурні та національні особливості відіграють дуже важливу роль у доктринальному оформленні зовнішніх політик держав країн Латинської Америки. Так, наприклад доктрина нейтралітету, яка лежить в основі провідних держав регіону, часто являється основоположною у прийнятті остаточних рішень і позицій у міжнародних процесах¹⁷.

На думку фахівчині, країни Латинської Америки по-різному сприйняли та відреагували на російську агресію нашої держави. Тому їх можна поділити на три групи: ті, що підтримали Україну, стали на бік Росії, та ті, що зберегли нейтралітет. До речі, проблема вибору сторони – Захід та Україна / Китай і Росія – або «нейтралітету» стає вагомим елементом політичної боротьби всередині країн Латинської Америки та Карибського басейну. Додає гостроти і просування антизахідних та антиукраїнських наративів¹⁸ російськими медіа.

До *першої групи країн* можна віднести наприклад Чилі та Аргентину (після приходу до влади Х. Мілея у грудні 2023 р.), які беззаперечно засудили російську агресію. Водночас якраз у Чилі лівоцентристи, до яких входить і один з розробників концепції «активного неприєднання» Карлос Омінамі, «незадоволені» політикою президента Чилі Габрієля Борича¹⁹ за «зближення із Заходом» і позиціонування себе як «друга Зеленського».

До *другої групи*, що підтримали та публічно висловлюють солідарність з Росією у війні проти України, належать Венесуела, Куба та Нікарагуа, тому що Росія має з цими країнами найтісніші політичні зв'язки з-поміж усіх країн Латинської Америки²⁰.

І, третя група країн, які намагаються дотримуватись «нейтралітету» – Бразилія, Мексика, Аргентина (за каденції президента А. Фернандеса до грудня 2023 р.).

Нейтралітет цих країн заснований на декларативному засудженні російської агресії щодо України, міжнародної санкційної політики, постачанні зброї в Україну, дублюванні російських пропагандистських наративів про міфічну загрозу кордонів Росії, критиці дій українського уряду й ін.²¹ Існує низка причин такої поведінки, їх можна узагальнити та звести до прагматичних інтересів, географічної віддаленості та прогалин української дипломатично-інформаційної діяльності. Ці фактори мають різну вагу в різних країнах і регіонах²².

¹⁶ Interview – Jorge Heine...

¹⁷ Вакарчук К. Країни Латинської Америки у світовій політиці в умовах російської агресії проти України // Глобальні, регіональні та локальні чинники формування сучасної системи міжнародних відносин / за заг. ред. І.М. Ковалю, О.І. Брусиловської. Одеса: Астропринт, 2023. С. 171.

¹⁸ Чорногор Я. Інструменти російського та білоруського впливу в регіоні ЛАКБ // Українська призма. 2024. 15 грудня. URL: <https://prismua.org/2468-2/>

¹⁹ Boric y su política exterior: la grieta que separa a Chile del sector duro de la izquierda latinoamericana // El País. 2023. Jul 20. URL: <https://elpais.com/chile/2023-07-20/boric-y-su-politica-exterior-la-grieta-que-separa-a-chile-del-sector-duro-de-la-izquierda-latinoamericana.html>

²⁰ Брусиловська О. Голосування в ООН з українського питання: кейси Куби та Нікарагуа // Бінтел. 2024. № 2. С. 22-28.

²¹ Вакарчук К. Країни Латинської Америки у світовій політиці... С. 172.

²² Марциновський М. Новий рух неприєднання...

Так, аналізуючи політику президента Бразилії Л.І.Лули да Сілви, українська дослідниця Наталія Шевченко зазначає, що аналіз висловлювань самого Лули да Сілви щодо найбільш питань міжнародного порядку денного нашої нашої думку, що Бразилія, насправді, ухиляється від активної позиції гравця світового рівня, а схиляється (як і, приміром, частина країн «геополітичного Півдня») до ідеї «активного неприєднання» (або «дипломатії маятника»)». ²³ Під час свого візиту до Китаю в середині квітня 2023 р. Луїс Інасіо Лула да Сілва стратегічно позиціонував Бразилію, як нейтральну щодо дій Росії в Україні. Катерина Вакарчук робить висновок про те, що «в дуже поляризованому ландшафті Бразилії позиція нейтралітету щодо війни в Україні виходить за межі політичних ідеологій» ²⁴ та пов'язана з позиціями Бразилії на ринку агропродукції та добрив. Війна в Україні та критика навколо санкцій, запроваджених проти Росії, слугують каталізатором для посилення співпраці в рамках БРІКС, потенційно сприяючи глибшій інтеграції всередині.

Невтручання у глобальні питання міжнародної політики було серед пріоритетів адміністрації президента Мексики Адгеаса Мануеля Лопеса Абрадора. Відзначимо, що політика невтручання є досить контрверсійним прикладом на фоні російсько-української війни – нейтральність щодо засудження агресії Росії та наявна проросійська позиція у провідних політичних елітах ²⁵. Чинна президентка Мексики Клаудія Шейнбаум продовжуватиме дотримуватися принципів «доктрини Естради», відповідно до якої країна повинна зберігати нейтралітет щодо будь-яких збройних конфліктів у світі, а отже, суттєвих змін у позиції Мексики щодо російсько-української війни навряд чи можна очікувати ²⁶.

Висновки. Підсумовуючи, робимо висновок, що концепція «активного неприєднання» є одним з новітніх підходів до формування зовнішньої політики країн Латинської Америки та Карибського басейну. Автори концепції репрезентують її як відповідь країн Латинської Америки на виклики сучасної епохи – зростання конкуренції між США та КНР, кризу глобального управління, пандемію COVID-19 та війну в Україні.

Концепція «активного неприєднання», запропонована латиноамериканськими вченими і дипломатами К.Фортіном, Х.Ейне та К.Орінами, виступає як спроба сформулювати незалежний курс у глобальних справах, що ґрунтується на національних інтересах, регіональній кооперації та багатосторонності. Ключовими тезами є:

- 1) у третьому десятилітті нового століття регіон взяв на себе ініціативу у відродженні неприєднання, яке відбулося у 2022-2024 роках;
- 2) *активне неприєднання* виникло з нагальності пошуку відповіді в Латинській

²³ Шевченко Н. Чи можна говорити про «доктрину Лули»? // Українська призма. 2023. 8 травня. URL: <https://prismua.org/26457987-2/>

²⁴ Vakarchuk K. Brazil's Multi-Vector and Balancing Position in Russia's War Against Ukraine // Bintel. 2023. № 3. P. 78-83.

²⁵ Bohdanova T., Tykhonenko I. The Priorities of Mexico's Foreign Policy at the beginning of 21 century: Overview of AMLO Administration // Consensus. 2023. № 3. P. 5-17.

²⁶ Богданова Т. Пріоритети зовнішньої політики Мексики за адміністрації К.Шейнбаум // Могилянські читання – 2024: досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти. Соціальні науки та журналістика: XXVII Всеукр. наук.-практ. конф.: 6-10 листоп. 2024 р., м. Миколаїв: тези. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2024. С. 92-95.

Америці, яка постраждала від потрійного удару: пандемії COVID-19, подальшої рецесії та тиску з боку адміністрації Трампа;

3) значна частина динаміки світової політики визначатиметься в найближчі роки складною взаємодією між конкуренцією великих держав, оскарженням сучасного світового порядку Глобальним Півднем та відродженням неприєднання, хоча й у новому втіленні, цього разу як ANA – *Active Non-Alignment*.

Нами зроблено висновок про певну еволюцію та розвиток концепції «активного неприєднання» протягом 2024–2025 років, яка пропонується її авторами як основа для подолання сучасної глобальної турбулентності, балансування між регіоналізмом та глобальною взаємодією та перепозиціонування Глобального Півдня як незалежного актора у міжнародній системі 21 ст.

Tetiana Bohdanova

The Concept of 'Active Non-Alignment' in the Foreign Policy Space of Latin America

Abstract: This article explores the concept of 'active non-alignment' as an emerging doctrine in the foreign policy space of Latin America and the Caribbean (LAC). The author examines how this approach responds to the profound transformations of the global order, including the intensified rivalry between the United States and China, the fragmentation of multilateral governance, the consequences of the COVID-19 pandemic, and the Russian-Ukrainian war. Drawing on the theoretical legacy of Latin American international relations scholarship – including peripheral realism and post-hegemonic regionalism – the article presents the doctrine of active non-alignment as developed by Latin American diplomats and scholars such as Jorge Heine, Carlos Fortin, and Carlos Ominami. Rather than passive neutrality, this approach advocates a proactive and autonomous role for LAC states within the Global South. It emphasizes diversification of international partnerships, strategic engagement beyond the traditional North-South axis, and participation in new multilateral formats like BRICS and Indo-Pacific dialogues.

An active non-alignment as the part of Latin America's policy means not simply taking a position at an equal distance from Washington and Beijing, but also the need to create space for active non-alignment so as not to be crushed by confrontations between superpowers.

The article highlights how Latin American countries diverge in their responses to Russia's war against Ukraine, illustrating the region's diplomatic pluralism: from pro-Ukraine supporters like Chile to pro-Russian allies such as Venezuela and Cuba, and neutral states including Brazil and Mexico. Ultimately, the author argues that active non-alignment offers a guiding framework for navigating today's global turbulence, balancing regional autonomy with global engagement, and repositioning the Global South as an independent actor in the 21st century international system.

Keywords: active non-alignment, LAC, Global South, neutrality, Russian-Ukrainian war